

1. Johdanto

Selvityksen tekijät Olavi Helminen ja Lassi Jalonen (Suomen Perhostutkijain Seura ry:n jäseniä) saivat AHMA-YMPÄRISTÖ OY:n yhteydenoton koskien Pallas-hotellin ympäristön harmoyökkösselvitystä vasta päivää ennen matkalle lähtöä. Tästä syystä ei selvitykseen voitu varautua siten, että se olisi täyttänyt kaikki Suomen Perhostutkijain Seuran vastaaville selvityksille asettamat kriteerit.

Kuitenkin voidaan selvityksen tuloksien valossa todeta, että hyvin luotettavasti saatiin tieto tärkeimmän harmoyökköslajin, Pohjanharmoyökkösen (*Xestia borealis*), esiintymisestä selvitykseen mukaan saadulla alueella. Tämä laji sisältyy EU:n luontodirektiivin liitteeseen 2. Suomessa lajilla on uhanalaisuusluokitus VU (vaarantunut) ja laji on rauhoitettu.

Myös toinen *Xestia*-laji, *Xestia gelida*, Savuharmoyökkönen, on uhanalaisluokituksestaan VU (vaarantunut), mutta ei ole (vielä) EU:n direktiivilaji. Tästäkin lajista saatiin havaintoja.

2. Menetelmät

Xestia-lajien esiintymistä selvitettiin kahdella tavalla:

- Syöttipyydyksiä alueelle asetettiin neljälle eri paikalle kolme kappaletta kullekin. *Xestia*-lajit ovat hyvin syöttipyydyksillä tavoitettavissa lukuun ottamatta juuri tutkimuksen tärkeintä lajia, *Xestia borealis*, joka tulee syöttipyydyksiin erittäin huonosti.

- Aktiivihavainnointia suoritettiin kymmenenä yönä alueen eri paikoissa sekä haavien että näköhavainnoinnin avulla. Tärkeimmän lajin, *Xestia borealis*, havainnointi on aina perustunut aktiivihavainnointiin. Tämä laji on helppo suurella varmuudella tunnistaa myös lennosta käyttäytymis- ja lentotapansa vuoksi.

3. Selvitysalue

Havainnointia suoritettiin Pallashotellilta etelään ja kaakkoon sijaitsevilla kosteapohjaisilla kuusikoissa. Yleiskarttakuvassa on esitetty syöttipyydysten sijainti sekä aktiivihavainnoinnin paikat.

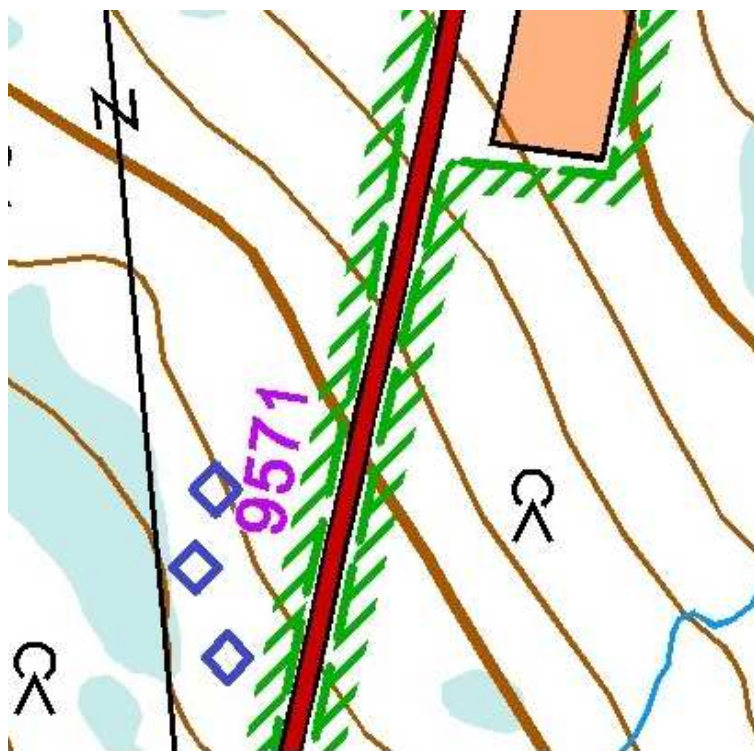
Muissa karttakuvissa paikat esitetään tarkemmin.

**YLEISKARTTA SELVITYKSEN
HAVAINTOALUEISTA**

SYÖTTIPYYDYKSET ALUE A

SYÖTTIPYYDYKSET ALUE B

SYÖTTIPYYDYKSET ALUE C

SYÖTTIPYYDYKSET ALUE D

AKTIIVIHAVAINNOINTI 1. JA 2.

AKTIIVIHAVAINNOINTIALUEET 3. JA 4.

AKTIIVIHAVAINNOINTIALUE 5.

4. Havainnot

Havainnoista esitetään vain Xestia-lajit. Muita huomionarvoisia lajeja ei tässä yhteydessä havaittu. Koordinaatisto on KKJ-yhtenäiskoordinaattien mukainen.

SYÖTTIPYYDYKSET

(Havainnot koskevat alueittain kaikkien kolmen pyydyksen yhteismääriä).

Alue A (KKJ 75540:33773)

28.6. – 4.7.

Ei Xestia-lajeja

5.7. -27.7.

Xestia borealis	1 naaras
-----------------	----------

Xestia speciosa	84 exx
-----------------	--------

Xestia fennica	31 exx
----------------	--------

Xestia baja	1 ex
-------------	------

(Pilkkuuuniyökkönen, ei varsinainen harmoyökkönen)

Alue B (KKJ 75532:33776)

28.6. – 4.7.

Ei Xestia-lajeja

5.7. – 27.7.

Xestia borealis	1 naaras
-----------------	----------

Xestia speciosa	253 exx
-----------------	---------

Xestia fennica	67 exx
----------------	--------

Alue C (KKJ 75528:33775)

28.6. -4.7.

Xestia gelida	1 ex
---------------	------

5.7. – 27.7.

Xestia speciosa	80 exx
-----------------	--------

Xestia fennica	91 exx
----------------	--------

Alue D (KKJ 75512:33784)

28.6. – 4.7.

Xestia gelida 1 ex

Xestia speciosa 1 ex

5.7. – 27.7.

Xestia gelida 2 exx

Xestia speciosa 286 exx

Xestia fennica 143 exx

Xestia laetabilis 2 exx

AKTIIVIHAVAINNOINTI

Havainnointialue 1 (KKJ 755401:337740)

8.7.

Xestia borealis 1 naaras talletettu, 14 lentohavaintoa

Xestia gelida 1 ex

9.7.

Xestia borealis 1 koiras talletettu, 4 lentohavaintoa

Xestia gelida 2 exx

Havainnointialue 2 (KKJ 755383:337741)

10.7.

Xestia borealis 1 naaras talletettu, 2 naarasta tarkistettu haavissa,
3 lentohavaintoa

Havainnointialue 3 (KKJ 755356:337771)

10.7.

Xestia borealis 4 lentohavaintoa

Havainnointialue 4 (KKJ 755345:337784)

9.7.

Xestia borealis 1 naaras talletettu, 2 lentohavaintoa

Xestia gelida 2 exx

Havainnointialue 5 (KKJ 755285:337761)

29.6., 1.7., 2.7., 5.7.

Ei Xestia-havaintoja

6.7.

Xestia borealis 15 lentohavaintoa

7.7.

Xestia borealis 6 lentohavaintoa

Aktiivihavainnoinnin KKJ-koordinaatit kuvaavat havainnoinnin keskeistä paikkaa, mutta varsinkin Xestia borealis-koiraat liikkuvat selvästi laajemmin, sillä useat yksilöt saatettiin havaita jo muutaman kymmenen metrin päästä.

Näiden havaintojen lisäksi tiedossamme on seuraavat Xestia borealis-havainnot alueelta:

- Heinäkuu 2014 1 koiras syöttipyydyksellä eteläisen laskettelurinteen alakuusikosta (Markku Saarikoski, suullinen tieto).

- V. 1996 3 yksilöä syöttipyydyksillä alueelta A (Jukka Salmela, suullinen tieto).

Havaintojen vähyys aiemmilta vuosilta johtunee siitä, että alueella ei ole aiemmin suoritettu aktiivihavainnointia.

5. Havaintojen tarkastelu

Harmoyökköpopulaatioiden ajoittaiset kannanvaihtelut ovat tunnetusti suuria. Tänä vuonna kaikki harmoyökköslajit huomioon ottaen oli runsaus vähintään kohtalainen.

Havainnot osoittavat, että ainakin kosteat kuusikoiden yläosat ovat erittäin tärkeitä Xestia borealis-lajille. Vaikka havaintopaikkoja ei ollut kovin montaa, niin lajille sopivaa biotooppia on periaatteessa koko yläkuusikko. Laji esiintyy myöskin alemmissa kuusikoissa, mutta tämän toteamiseksi vaadittaisiin lisäselvityksiä. Jos ylempien kuusikoiden osalta halutaan vieläkin tarkempaa tietoa, tulisi se hankkia aktiivihavainnoinnin kautta. Tämä vaatisi kuitenkin aika paljon resursseja.

Hotellin lähiympäristössä n. 100 metrin säteellä ei ole sellaista kuusikkoa, joka soveltuisi Xestia-lajeille, mutta heti kuusikon yläreunasta alkaen näyttäisi Xestia borealis esiintyvän. Mahdollisten alueelle tehtävien toimenpiteiden osalta tulisi välttää kuusikoiden kosteusolosuhteisiin vaikuttavia toimia. Pienimuotoiset muutokset, esimerkiksi retkeilypolut, eivät todennäköisesti vaikuttaisi merkittävästi Xestia borealis-lajin elinolosuhteisiin.

Toisen vaarantuneen lajin, *Xestia gelida*, osalta voidaan todeta, lajia esiintyy laajalla alueella vaikkakin runsaus ei ole suuri.

Lajit *Xestia speciosa* ja *Xestia fennica* ovat laajalle levinneitä ja yleisiä, myös tällä alueella.

Havainnoissa mainittu *Xestia baja* (Pillkuruuniyökkönen) on alueella aivan pohjoisrajoillaan, mutta esiintyy Etelä- ja Keski-Suomessa hyvin yleisenä.